ΑΔΑ:

ΑΝΑΡΗΤΕΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ
Αθήνα, 17 Ιανουαρίου 2014

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΣΟΔΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ
& ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΣΟΔΩΝ
Δ/ΝΣΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ
ΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ
ΚΑΙ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ
ΤΜΗΜΑ Α΄
Ταχ. Δ/νση: Κ. ΣΕΡΒΙΑΣ 8
Ταχ. Κώδ.: 101 84 ΑΘΗΝΑ
Τηλέφωνο: 210 3375394, 3375940
FAX: 210-3375185
e-mail: dny.gram@mofadm.gr

ΠΟΛ. 1019

ΠΡΟΣ: Π.Δ.

ΘΕΜΑ: «Παράσταση πολιτικής αγωγής Δημοσίου ενώπιον ποινικών δικαστηρίων»

Σε συνέχεια του αριθ. πρωτ. ΔΝΥ Α 1168770 ΕΞ 2012/6.12.2012 εγγράφου μας, με το οποίο σας δόθηκαν οδηγίες για τη δήλωση παράστασης πολιτικής αγωγής ενώπιον των ποινικών δικαστηρίων σε υποθέσεις φοροδιαφυγής μείζονος σημασίας, κοινοποιούμε σχετική νομολογία επί θεμάτων παράστασης του Δημοσίου ως πολιτικώς ενάγοντος (επιμέλεια: Πάρεδρος Ν.Σ.Κ. Ευθύμιος Τσάκας):

1. Το Δημόσιο δύναται να παρασταθεί ως πολιτικώς ενάγον για την αποκατάσταση της προκληθείσας περιουσιακής του ζημίας, χωρίς την έγγραφη προδικασία του άρθρου 68 παρ. 1 ΚΠοινΔικ.

Κατά το άρθρο 5 του ν.δ. 2711/1953, το Δημόσιο δύναται για οποιαδήποτε αξίωση αποζημίωσής του λόγω ποινικού αδικήματος (χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης του ή αποκατάσταση της προκληθείσας περιουσιακής του ζημίας) να παρίσταται ως πολιτικώς ενάγον ενώπιον του ακροατηρίου του ποινικού δικαστηρίου, χωρίς την έγγραφη προδικασία του άρθρου 68 παρ. 1 ΚΠοινΔικ, δύναται δε ταυτόχρονα με τη δήλωση παράστασης πολιτικής αγωγής να γνωστοποιεί τα

ονοματεπώνυμα των εξεταστέων μαρτύρων του προς απόδειξη της αξίωσής του (Α.Π. 14/1991 Ελλ.Δνη 1991, 1573, Α.Π. 268/1989 Ποιν.Χρον.1989, 846, Α.Π. 163/1987 ποιν. Χρον.1987, 395, Α.Π. 1162/1987 Ποιν. Χρον. 1987, 989, Α.Π. 11/1981 Ποιν. Χρον. 1981, 416).

2. Στη δήλωση παράστασης πολιτικής αγωγής του Δημοσίου δεν απαιτείται ιδιαίτερη εξειδίκευση του τρόπου πρόκλησης της ηθικής βλάβης του.

Στη δήλωση παράστασης πολιτικής αγωγής του νομικού προσώπου – επομένως και του Δημοσίου - δεν απαιτείται να γίνει ιδιαίτερη εξειδίκευση του τρόπου πρόκλησης της ηθικής βλάβης του, διότι αναφέρεται προφανώς στον αντίκτυπο, τον οποίο έχει στην πίστη και στο κύρος του νομικού προσώπου η διαπραχθείσα εις βάρος του κολάσιμη πράξη (Α.Π. 39/2003 Ποιν.Χρον. 2003, 893, Α.Π. 2266/2002 Ποιν.Χρον. 2003, 799, Α.Π. 1510/2002 Ποιν.Χρον.2003, 527, Α.Π. 575/1986 NoB 1986,1267).

3. Νόμιμη η παράσταση του πολιτικώς ενάγοντος το πρώτον στη μετ' αναβολή ποινική δίκη.

Κατά το άρθρο 68 παρ. 1 και 2 του ΚΠοινΔικ, η πολιτική αγωγή ασκείται ενώπιον του ποινικού δικαστηρίου μέχρι την έναρξη της αποδεικτικής διαδικασίας, ήτοι μέχρι την όρκιση του πρώτου μάρτυρα κατηγορίας. Όταν, όμως, αναβληθεί η ποινική δίκη για κρείσσονες αποδείξεις, δύναται ο άμεσα ζημιωθείς από το ποινικό αδίκημα- έστω και αν δεν είχε εμφανιστεί κατά την πρώτη συζήτηση – να παραστεί ως πολιτικώς ενάγων, καθόσον, κατά τη νέα δικάσιμο, η ποινική υπόθεση εκδικάζεται εξαρχής (Α.Π. 58/1978 Ποιν.Χρον.1978, 411, Α.Π. 536/1989 Ποιν.Χρον.1990, 22, Α.Π. 852/1974 Ποιν.Χρον.1975, 193, Α.Π. 178/1962, Ποιν.Χρον.1962,442, Α.Π. 357/1964 Ποιν.Χρον.1965, 19, Α.Π. 129/1957 Ποιν.Χρον.1957,300, Α.Π. 410/1953 Ποιν.Χρον.1954,73).

4. Απαράδεκτη η παράσταση του πολιτικώς ενάγοντος το πρώτον ενώπιον του εφετείου.

Η παράσταση του πολιτικώς ενάγοντος το πρώτον ενώπιον του εφετείου προς επιδίωξη των αστικών αξιώσεών του – κατά παράλειψη του πρώτου βαθμού δικαιοδοσίας – είναι απαράδεκτη και επιφέρει απόλυτη ακυρότητα της επ' ακροατηρίω διαδικασίας, συνιστώσα λόγο αναιρέσεως κατ' άρθρο 510 παρ.1 εδ. α΄ ΚΠοινΔικ (Α.Π. 1740/2002 Ελλ.Δνη 2003,1438, Α.Π. 70/2002 Ποιν.Χρ.2003,43, Α.Π.

794/1990 Ποιν.Χρον.ΜΑ΄ 202, Α.Π.1212/1989 Ποιν.Χρον. Μ΄526, Α.Π. 1168/1989 Ποιν.Χρον. Μ΄, 452, Α.Π. 1251/1984 Ποιν.Χρον. ΛΕ΄ 314).

5. Σε περίπτωση έφεσης του εισαγγελέα κατά αθωωτικής απόφασης, ο πολιτικώς ενάγων παρίσταται στο εφετείο μόνο προς υποστήριξη της ενοχής.

Σε περίπτωση άσκησης έφεσης του εισαγγελέα κατά αθωωτικής απόφασης, ο πολιτικώς ενάγων – ο οποίος είχε παραστεί στην πρωτοβάθμια δίκη – δικαιούται να παραστεί στην κατ' έφεση δίκη μόνο προς υποστήριξη της ενοχής του αθωωθέντος κατηγορουμένου, όχι όμως να επιδιώξει την επιδίκαση απαιτήσεών του, διότι στην περίπτωση αυτή εκκαλείται μόνο το ποινικό μέρος της απόφασης ως προς το οποίο και μόνο μεταβιβάζεται η υπόθεση, το δε αστικό μέρος της υπόθεσης δεν μεταβιβάζεται στο εφετείο (Α.Π. 115/2003 Ποιν.Χρον.2003, 904, Α.Π. 22/1995 Ποιν.Χρον. 1995, 312, Α.Π. 1744/1989 Ποιν.Χρον.1990, 840, Α.Π. 103/1988 Ποιν.Χρον.1988, 474).

Επειδή σε πολλές περιπτώσεις έχει παρατηρηθεί ότι τα δικαστήρια απορρίπτουν ως απαράδεκτη τη δήλωση παράστασης πολιτικής αγωγής από υπαλλήλους ελεγκτικών Αρχών, απαιτώντας από το δηλούντα ιδιότητα δικηγόρου, κρίνεται σκόπιμο οι υπάλληλοι που εκπροσωπούν το Δημόσιο ως πολιτικώς ενάγοντες να παραδίδουν στον Πρόεδρο του Δικαστηρίου, εκτός από τη σχετική εντολή, αντίγραφο της διάταξης νόμου και της σχετικής εγκυκλίου της Δ/νσης, βάσει της οποίας το Ελληνικό Δημόσιο δύναται να παρίσταται ως πολιτικώς ενάγον για τις αξιώσεις που απορρέουν από αδικήματα φοροδιαφυγής, εκπροσωπούμενο από τον Προϊστάμενο της αρμόδιας Φορολογικής Αρχής ή τον υπ' αυτού οριζόμενο υπάλληλο, εφόσον τα αδικήματα φέρουν χαρακτήρα πλημμελητικό (άρθρο 21 παρ. 11 ν.2523/1997).

Επειδή, εξάλλου, για τις δικασίμους δεν ενημερώνονται οι ίδιες οι Υπηρεσίες παρά μόνο οι μάρτυρες με προσωπική κλήση και επειδή ενδέχεται να έχουν επέλθει διάφορες μεταβολές στην υπηρεσιακή κατάσταση των τελευταίων από την υποβολή της μηνυτήριας αναφοράς μέχρι την εκδίκαση της υπόθεσης στο ακροατήριο, παρέχουμε ενδεικτικά τις ακόλουθες οδηγίες και παρακαλούμε για την αναγκαία και επιθυμητή συνεργασία υπαλλήλων – μαρτύρων, με σκοπό την καλύτερη διασφάλιση των συμφερόντων του Δημοσίου.

Α) Στις περιπτώσεις που είναι υποχρεωτική η παρουσία του μάρτυρα στο ακροατήριο (άρθρο 19 ν.2523/97) και ο υπάλληλος, ο οποίος έχει κληθεί να παραστεί ως μάρτυρας σε ποινική δίκη, έχει μετατεθεί ή αποσπαστεί σε άλλη Υπηρεσία, θα ενημερώνει άμεσα τον Προϊστάμενο της Αρχής που υπέβαλε τη μηνυτήρια αναφορά και αυτός με τη σειρά του θα αποστέλλει έγκαιρα εξουσιοδότηση προς τον Προϊστάμενο της Υπηρεσίας, στην οποία υπηρετεί σήμερα ο κληθείς, όπως παράσχει στον τελευταίο εντολή για δήλωση παράστασης πολιτικής αγωγής.

Β) Σε όσες περιπτώσεις, ωστόσο, για νομικούς ή πραγματικούς λόγους (μεγάλη απόσταση από έδρα δικάζοντος δικαστηρίου, συνταξιοδότηση υπαλλήλου κλπ.), κρίνεται επιβεβλημένο το Δημόσιο να εκπροσωπηθεί από υπάλληλο διάφορο αυτού που κλήθηκε ως μάρτυρας, η σχετική εντολή θα δίνεται σε αυτόν. Εφιστάται η προσοχή των Προϊσταμένων των Υπηρεσιών, ώστε οι υπάλληλοι που πρόκειται να εκπροσωπήσουν το Δημόσιο να έχουν κατά το δυνατόν πλήρη γνώση της υπόθεσης και της διαδικαστικής εξέλιξης αυτής.

Οι εντολές θα δίνονται και, αντίστοιχα, οι δηλώσεις παράστασης πολιτικής αγωγής θα υποβάλλονται για κάθε μηνυόμενο φυσικό πρόσωπο και για κάθε φορολογικό αδίκημα χωριστά και τούτο, ακόμα και στις περιπτώσεις που η εκδικαζόμενη μηνυτήρια αναφορά είχε υποβληθεί για περισσότερα φυσικά πρόσωπα και αδικήματα.

Διευκρινίζεται, επίσης, ότι, σύμφωνα και με εγκύκλιο της Κεντρικής Υπηρεσίας του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους (Τμήμα Μελετών), η βεβαίωση των πολιτικών απαιτήσεων του Δημοσίου (αποζημίωση, χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης) που επιδικάστηκαν με ποινική απόφαση θα γίνεται, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, με φροντίδα του δικαιούχου Δημοσίου, γι'αυτό και θα πρέπει να αναζητούνται οι δικαστικές αποφάσεις. Σημειώνεται ότι αρκεί τελεσίδικη απόφαση του ποινικού δικαστηρίου και δεν απαιτείται αυτή να καταστεί αμετάκλητη. Προς τούτο, ο Προϊστάμενος της Αρχής που υπέβαλε τη μηνυτήρια αναφορά θα ζητά με αίτησή του από τη Γραμματεία του δικάσαντος δικαστηρίου όπως αποστείλει α) επικυρώμενο φωτοαντίγραφο της δημοσιευθείσας απόφασης και β) πιστοποιητικό τελεσιδικίας αυτής, τα οποία θα διαβιβάζει με τη σειρά του στην αρμόδια για τη φορολογία εισοδήματος Δ.Ο.Υ. του καταδικασθέντος, προκειμένου αυτή να συντάξει χρηματικό κατάλογο και να προβεί στην ταμειακή βεβαίωση του ποσού. Η αίτηση θα αποστέλλεται σε εύλογο χρονικό διάστημα μετά την έκδοση της απόφασης και πάντως όχι συντομότερο των 10 ημερών διάστημα που αντιστοιχεί στην προθεσμία άσκησης έφεσης από τον κατηγορούμενο. Η ταμειακή βεβαίωση θα

γίνεται στον Κ.Α.Ε. 2999 και είδος φόρου 3307 «χρηματική ικανοποίηση ηθικής βλάβης από φοροδιαφυγή».

Προκειμένου να υπάρξει πλήρης εφαρμογή των παραπάνω, οι Δ.Ο.Υ. και οι λοιπές ελεγκτικές Αρχές θα πρέπει να τηρούν βιβλίο υποβαλλόμενων μηνυτήριων αναφορών για αδικήματα φοροδιαφυγής για τη συστηματική παρακολούθηση τους και την αναζήτηση των αντίστοιχων αποφάσεων.

Με την παρούσα, παρακαλούμε να μην κοινοποιούνται πλέον στην Κεντρική Υπηρεσία του Ν.Σ.Κ. και στα κατά τόπους αρμόδια Δικαστικά Γραφεία οι μηνυτήριες αναφορές που αφορούν σε αδικήματα φοροδιαφυγής πλημμεληματικού χαρακτήρα, παρά μόνο όταν υφίστανται ειδικοί και συγκεκριμένοι λόγοι για τους οποίους επιβάλλεται η εκπροσώπηση του Δημοσίου, στη συγκεκριμένη ποινική δίκη, από μέλος του Ν.Σ.Κ. Εφεξής, φάκελοι ποινικών υποθέσεων πλημμεληματικού χαρακτήρα, διαβιβαζόμενοι στις υπηρεσιακές μονάδες του Ν.Σ.Κ., θα καταστρέφονται. Η υποχρέωση αυτή, ωστόσο, εξακολουθεί να υφίσταται για τα αδικήματα κακουργηματικής φύσης. Σε περίπτωση κλήσης μάρτυρα για παράσταση σε ποινική δίκη, στην οποία εκδικάζεται αδίκημα φοροδιαφυγής κακουργηματικού χαρακτήρα, η Αρχή που υπέβαλε τη μηνυτήρια αναφορά οφείλει να αποστείλει τη σχετική κλήση – καθώς και οποιοδήποτε άλλο στοιχείο κριθεί απαραίτητο - στην Κ.Υ. του Ν.Σ.Κ. ή το αρμόδιο Δικαστικό Γραφείο, ζητώντας τη δικαστική εκπροσώπηση του Δημοσίου.

Για την ομοιόμορφη και απαρέγκλιτη εφαρμογή των ανωτέρω, οι Προϊστάμενοι των Υπηρεσιών, προς τους οποίους απευθύνεται η παρούσα, καλούνται να μεριμνήσουν για την ενυπόγραφη κοινοποίηση στους υπαλλήλους τους (νυν και πρώην ελεγκτές, καθώς και υπαλλήλους των αρμοδίων τμημάτων) της παρούσας εγκυκλίου, ώστε οι τελευταίοι να γνωρίζουν τις υποχρεώσεις τους, με τη διπλή ιδιότητά τους ως μάρτυρες και ταυτόχρονα ως εκπρόσωποι του Ελληνικού Δημοσίου.

Ακριβές Αντίγραφο **Η Προϊσταμένη της Δ/νσης**

Η Προϊσταμένη της Γραμματείας **Γ. ΨΥΧΟΓΙΟΠΟΥΛΟΥ**

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ

Ι. ΑΠΟΔΕΚΤΕΣ ΓΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

1. Όλες οι Δ.Ο.Υ.(με δικαστικό και έλεγχο)
2. ΚΕ.ΦΟ.ΜΕ.Π.
3. ΚΕ.ΜΕ.ΕΠ.
4. Σ.Δ.Ο.Ε. – Κ. Υ. α) Διεύθυνση Διοικητικής Υποστήριξης β) Διεύθυνση Σχεδιασμού και Συντονισμού Ελέγχων γ) Δ/νση Ειδικών Υποθέσεων
Πειραιώς 207 & Αλκίφρονος 92 Τ.Κ.118 53

ΙΙ. ΑΠΟΔΕΚΤΕΣ ΓΙΑ ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

1. Αντιεισαγγελέα Αρείου Πάγου
2. Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος
   Πειραιώς 207 & Αλκίφρονος 92, Τ.Κ.118 53 Αθήνα
3. Γενική Δ/νση Οικον. Επιθεώρησης
4. Οικονομικές Επιθεωρήσεις
5. Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης
   Πειραιώς 207 & Αλκίφρονος 92 Τ.Κ. 118 53 Αθήνα
6. Γενική Δ/νση Οικονομικής Πολιτικής – Δ/νση Πιστωτικών και Δημοσιονομικών Υποθέσεων – Τμήμα Ε΄ Ίδιου Υπουργείου
7. Π.Ο.Ε. – Δ.Ο.Υ., Ομήρου 18, ΤΚ 10672 Αθήνα
8. Περιοδικό «Φορολογική Επιθεώρηση», Ομήρου 18, ΤΚ 10672 Αθήνα

ΙΙΙ. ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ

1. Γραφείο Υπουργού
2. Γραφείο Υφυπουργού
3. Γραφείο Γεν. Γραμματέα Δημ. Εσόδων
4. Γραφείο Γεν. Δ/ντή Φορολογικών Ελέγχων και Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων
5. Δ/νσεις Επιχειρησιακού Σχεδιασμού – Ελέγχων – Πολιτικής Εισπράξεων – Φορολογικής Συμμόρφωσης – Επιχειρησιακή Μονάδα Είσπραξης
6. Δ/νση Παρακολούθησης Νομικών Υποθέσεων Ελέγχου και Αναγκαστικής Είσπραξης: Γραφείο Δ/ντριας, Τμήματα Α΄, Β΄, Γ΄, Δ΄
7. Γραφείο Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων
8. Γραφείο Επικοινωνίας και Πληροφόρησης Πολιτών